

zamalzain, alzai athalzain, atalzakur, athal-zapata, galzofi, galzuri, galzikin, galzuzkur eta euskalzale; baña zeure Iztegian bertan *be*, alzain eta altzain, altzaingo; athalzain eta athaltzain; galzuri ta galtzuri, galtxuri; galzikin eta galtxikin, galtxizkin; galzuzkuí eta galtzuzkuí dakustaz; atal-zakuí eta atal-zapata, itz bakaía egi-teko eran ez dira alkaíekin batu (son voces formadas por yuxtaposición, no por composición). Euskalzain-en aldekoak ¿zenbat gelditzen dira, ba? Lau : abelzain, zamalzain, galzofi, euskalzale. Eta lau itz oneik *be*, efiak ofelan esaten ete-ditu? Gure efiáfen batzuk-edo-batzuk ofelan esatea ta efiirik geyenak ofelan esatea, gauza bi dira. Eta atal bi ofeikin itz bakaía egin eta itz bakaía lez esan ala ez esan *be*, nire ustez, ez da bardin : sagarbila, dirubila esaten dogun lez, ardao-zale, mamin-zale, kuzkur-zale *be*, alkaíen jaíai bai, baña alkaíekin ondo lotu barik, erdiko gelunetxuz, safi entzun ditut. Euskalzale efiari ez dautsat iñoz entzun; euskeltzale, *bez*. Euskalzale esaten ei-dau. Ez diñot ezetz; baña efiak landuriko itza baño (mas que palabra trabajada por el pueblo) iñok efiari irakatsitako itza geyago dirudi. Dana dala, efiak itz ofeik ofelan esaten dituala egia ba'litz *be*, euskaltzain (euskeltzain)-en alde dagozanak, geyago dira.

---

§ V

IRUGAREN TXOSTENA

(EUSKALTZAIN BERAK BATZAR BERTAN EGINDAKOA)

Euskal-izpiakeran *s* ta *z*'ren jaíai *p*, *t*, *k*, egokiago dirala dirudi *b*, *d*, *g*, baño. Egiz *s* ta *z*'ren jaíai datoítzan

1. Ikus gorago : Oar batzuk geigaíitzat, 3 gaíen oaía.

b d ta g, itz askotxutan aldatzeka dakustaz; baña abots oñeik gogofitzeka darakuskuezan itz ofik diran baño askozaz geyago ba'lira be, izpiakera-lege onen auñka aitatu be ezin leikezala deritxat. S ta z'k soñtu daroen aldakuntza oñek, euskaldunen aboskiñak alde ofetara itzuli ta makuf dagozala darakusku : makurtasun au aizuna dala adierazteko, abots oneik aldatzeka darakuskuezan itzak ez dira aski : makurtasun ori aizuntzat euki al-izateko, beste ainbeste aldakuntza zeihet beañezkoak izango geunkez; baña bestetara, iruntzietara egindako aldakuntzarik ez dazaut : augaitik, atsañean aitatu dodan izpiakera-lege ori zuzena dala uste dot.

B, d (ta) g, sañitan p. t, k, egiten dirala orok autoñtzen dogu; baña aldakuntza onen zegaitia ¿nun ete-dago? ¿zein ete-da? Batzuk, itzaren lenengo atalak galdu daun igidiñen baten galtze ori, aldakuntza onen zegaitia dala uste dabe; beste batzuk, igidiñaren ulketa ori barik, itzean dirauen s ta z dirala diñoe. Bigañen oneik zuzenago dabiltzala deritxat. Eta zihnez, ultze ori aldakuntzaren zegaitia ba'litz, izkirik galdu ez daben itzetan aldakuntzarik be ez legoke; baña ultze barik be, s ta z'ren jañai aldakuntza ori auñez egiten da : augaitik onen zegaitia, izkiren bat galdu daben itzetan be, itzean dirauen s ta z dirala zuzen zihñetsi daikegu.

Ona emen aldakuntza oñeik (aldatzen diran abots oñein buruz-buru :)

B gogofitu ta p egiten da : azpañen, azparne, azpedañ, aspizañ, azpuru, aizpuru, azpeiti, auspo, auspuru, aizpe, aspe, axpe, arizpe, eragozpide, erispide, gaizpera, irispide, izpide, izpaster, mañspatze, ofzpiko, ozpiko, ozpera, ozpil t. a. Aitaturiko itz onein lenengo atalean igidiñen bat uldu da : uñengo oneik igidiñik ez dabe galdu; batzuk gediñik bez : aozpez, auspez, asperapen, asperen, aspide, auspaztu, ausperkatu, azpañu, azpegi, azpero, azpigun,

azpel, azpil, buruzpide, egaztun (eraztun) egoskaitz, egoskogof, egospera, eleizpe, elizpe, irabazpide, noizpait, noizpaiko, sinispera, solaspide; ezpa-daki, ezpa-neranbil, ezpegi uste, ezpekizu belutu.

Lopide, luzapide, supaztef, zu'upera, ta onein antzekoak be entzuten dira.

T' ri buruz : akaztun, amezti (toi, tui), aizto, aitzuf, astui, arizti, aztun, bioztun, iztun, irakastun, kirastun, lakaztun, lokazti, masti (toi, tui), oztun, oztura, saasti, ufuztoi, zuarizti. Igidiñaren ulketa barik : astun (aztun), aztal, aztul (estul), beaztun, eliztei (dei), erostun, erostura, ihestun, jolastun, jostun, ikastun, orestun (oreisto), poztun, salerostun, solaztun : eztaki, eztakaf, eztabil, etc...

R' ri buruz : aizkora, azkoiti, ameskaitz, afaskori, auskalda'f, auskalde'f, azkura, azkaineko, azkarate, azkain, azkarai, azkue, azkordin, azkurdin, azkale (hazkile), eragozka'fi, ikaskin, ilemozkin, ilemozkintza, inkhaskin, ozkarbi, ozkura, perzkin, parzkile, saska'fi, saskei, txo'oskile, zo'oskila. Igidiñaren ulketa barik : -azkero, ezkero, afazkero, azka'fi, azka'feko, azka'f, azkari, azka'fi, apezko (go), argizko'fi, askai, askei, auzkin, auzkora, azko'fi, barauska'fi (barusca'fi), bizka'ilu, buru-auska'fi, buruzkain, buruzka'indi (ka), buruskan, buruzkan'ka, deuskai, eroskila, eskai, ezka'f, ezkaitz, goiskiro, goizko'fi, ikaskura, ikuskura, joskin, joskila, irazka'f (kei), phizka'lu, gurbizkaran : ezkatof'z, ezkabiltz, ezkara, ezkeunke, ezkiñake, ezkoaz.

Iru abots oneik s ta z' ren ostan be, aldatzeka bein baño sa'riago gelditzen dirala esan dot eta egia da. Begira ezpabe :

b. aozbarna, aozbera, aozgora, asbage, asbeherapenti, asbera, asberatu, hasbero, hasbe'fi, asbide, hasburu, asgabe, asgiro, ausbero, ausbizi; buluzgo'fi, buru-ausga'fi, buruzbide, buruzgain, buruzgan, buruzgainka, egosbera,

egosgogof, egosbigun, egoskaitz, herosdun, gaizbide, jausbide, ikasbide, ikasgura, inkhasgei, irabazbide, iresbide, irunsbide, ozbera, ozberatasun, ozberatu, ozbero, t. a.

d. astagaizdun, biozdun.

g. ahantzarazgafi, ahantzgafi, âzgafi, afatsgofi, goizgofi, auzbafena, auzgora, hasgai, azgale, azganeko, azgafi, azgura, azguren, azgatx, beraxgura, biozgafi, biozgabetasun, biozgabekeri, gurbizgofi, jausgafi, zimizgai, zumizgai.

§ VI

J'REN OTSA ETA IDAZKERA

(PIERRE BROUSSAIN ZANAK (G. B.) 1920^{ko} EPAILA'REN 24ta)

BATZAREAN EGINDAKO IKERPENA¹⁾

Orain arte euskeraz idatzi duten hasburuek (los autores) eta bermoleginek (los periodistas) j eta y erabili dituzte lau ots agertzeko : i, j pantsesa ,d, eta j española, eta ba'dire oraindik asko euskaltzale eta euskalterle (baskólogos) zonbait era ori au'era juan-erazi nahi luketenak. Ene aburua, hofi aitzikoa (aitziko = contrario, opuesto) delakotz, Euskaltzaindi'ko bazkideei nire zioak zoin diren esateko baimena eskatzen diet.

Arau bi ba'dire ludi guziko mintzaiterleen (linguistas, filólogos) artean : Lenengoa : Ots bakoitzak bea' duela idatz-agergailu (representación gráfica) bat, eta idatz-agergailu ori beti berdiña.

Bigafena : Idatz-agergailu bakoitzak ez duela ots bat baizik agertu behar.

Laburtzeko esan daiteke : ots bezenbat idatz-agergailu, idatz-agergailu bezenbat ots.

1. Ikus EUSKERA' ren I^{ko} Atala, 68 ga'ien o'ian.